

МАЛЕ ПОЛІССЯ — природна область, плоскохвиляста низовинна територія, етно- й історико-культурний край на заході України. За фізико-географічним поділом є частиною Українського Полісся (Західноукраїнського краю Широколистолісової вологої теплої зони), за етно- й історико-культурним — Волині та Галичини. Охоплює північно-східну частину Львівської обл., крайню південну частину Рівненської обл., а також північні частини Тернопільської та Хмельницької областей. Розташоване між Волинською височиною (Сокальським пасмом, Повчанською височиною, Мізоцьким кряжем) на півночі, Подільською височиною (Гологори, Вороняки, Кременецькі гори) на півдні та південному сході та Розточчям на південному заході. Волинська височина відокремлює Мале Полісся від Волинського Полісся. На сході Мале Полісся поблизу міст Славута та Шепетівка Хмельницької обл. прилягає до Житомирського Полісся. Із заходу тягнеться від м. Рава-Руська Жовківського р-ну Львівської обл., північна межа проходить лінією: м. Белз (Сокальського р-ну) — м. Червоноград (обидва — Львівської обл.) — м. Берестечко (Горохівського р-ну Волинської обл.) — с. Козин (Радивилівського р-ну) — с. Верба (Дубенського р-ну) — с. Буща (Здолбунівського р-ну) — м. Острог (усі — Рівненської обл.) — с. Крупець — с. Бачманівка (обидва — Славутського р-ну). Довжина Малого Полісся бл. 300 км; ширина: на заході — 40–70 км, на сході — 20–25 км, подекуди (поблизу Острога) — бл. 5 км. Геоструктурно Мале Полісся приурочене до Волино-Подільської монокліналі. Складається з Надбужанської котловини, Бродівської рівнини та Острозької долини. Виокремлюють райони: Рава-Русько-Кам'янка-Бузький, Радехівсько-Бродівський, Смизько-Славутський, Куликівсько-Буський. Західна частина (більша) Малого Полісся належить до стоку Західного Бугу, східна — Стиру та її притоки Ікви (бас. Прип'яті та Дніпра).

Для ландшафтної структури характерне переважання природно-територіальних комплексів поліського типу з включенням лісостепових місцевостей. У межах Малого Полісся охороняється низка природно-заповідних територій і об'єктів, зокрема «Мале Полісся» Національний природний парк, Волицький заказник, Лешнівський заказник, Лопатинський заказник, Буський

парк. Територія Малого Полісся є споконвічно праслов'янською. У 8–10 ст. вона майже збігалася з південною частиною території розселення племені дулібів (також називали волинянами та бужанами). Від кінця 10 ст. — у складі Київської Русі; наприкінці 12 — у 14 ст. — Галицько-Волинського королівства; від кінця 14 ст. до 1772 та 1919–39 — Польщі (від 1569 — Речі Посполитої; до 1462 — Белзького князівства, 1462–1772 — Белзького воєводства); від 1772 — Австрії, 1867–1918 — Австро-Угорської імперії; 1918–19 — ЗУНР; від 1939 — УРСР. Перші поселення концентрувалися в долині Західного Бугу. У 10–11 ст. на північно-західних землях Малого Полісся виникли т. зв. Червенські городи. Найдавніші міські поселення: Белз (1030), м. Буськ (1097), м. Угнів Сокальського р-ну (1360), смт Лопатин Радехівського р-ну та смт Олесько Буського р-ну (1366), смт Новий Яричів Кам'янка-Бузького р-ну (1370), м. Глиняни Золочівського р-ну (1387) Львівської обл. Найбільшим містом є Червоноград. Щільність сільського населення зменшується із заходу від 40–50 осіб/км² на схід до 30–40 осіб/км².

Рекомендована література

1. Маринич О. М. Українське Полісся. К., 1962;
2. Геренчук К. И. Малое Полесье // Физ.-геогр. районирование Укр. ССР. К., 1968;
3. Брадiс Є. М., Андрiєнко Т. Л. Полiська пiдпровiнцiя // Геоботан. районування Укр. РСР. К., 1977;
4. Муха Б. П. Подходи к районированию, генезис, структура ландшафтов Малого Полесья // Физ. география и геоморфология. 1981. Вып. 26;
5. Полісся: вчора, сьогодні, завтра: Зб. наук. пр. Лц., 1998;
6. Перхач О. Р. Демогеографія Надбужанщини // Silva rerum: Зб. наук. пр. Л., 2007;
7. Чиж О. Природа Малого Полісся: своєрідність та проблеми охорони // Геогр. основи збереження, використання і відтворення природ. ресурсів: Наук. зап. 2010. № 1.

О. Р. Перхач

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Мале Полісся / О. Р. Перхач // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2017. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-61114>. – Останнє поновлення : 2025.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).